

# WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

## DLA KLASY VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

### 1. Podstawa opracowania

Wymagania edukacyjne opracowano na podstawie:

- podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w zakresie wiedzy o społeczeństwie, obowiązującej od 1 września 2024 r.;
- programu nauczania wiedzy o społeczeństwie Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych;
- podręcznika „**Wiedza o społeczeństwie. Klasa 8**” autorstwa Piotra Krzesickiego, Piotra Kura i Małgorzaty Poręby, WSiP, nr dopuszczenia 924/2018;
- wewnętrznych zasad oceniania obowiązujących w szkole.

Wymagania uwzględniają cztery obszary wskazane w podstawie programowej:

1. wiedza i rozumienie,
2. wykorzystywanie i tworzenie informacji,
3. rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów,
4. komunikowanie i współdziałanie.

---

## 2. Cele kształcenia

Uczeń:

- wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego;
- rozumie zasady funkcjonowania grup społecznych, społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty narodowej i państwowej;
- zna zasady demokracji i potrafi stosować je w życiu szkoły i społeczności;
- rozumie znaczenie aktywności obywatelskiej;
- zna podstawowe zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej;
- rozpoznaje najważniejsze organy władzy publicznej i zna ich kompetencje;
- zna podstawowe prawa człowieka i prawa dziecka;
- rozpoznaje sytuacje naruszania praw człowieka;
- zna podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich;
- rozumie rolę mediów i informacji w życiu społecznym;
- potrafi krytycznie analizować informacje;
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji;
- argumentuje własne stanowisko;
- prowadzi dyskusję z poszanowaniem poglądów innych osób;
- współpracuje w grupie i podejmuje działania na rzecz dobra wspólnego;

- zna podstawowe zasady funkcjonowania Polski w Unii Europejskiej i społeczności międzynarodowej.
- 

### **3. Wymagania edukacyjne według działów**

#### **DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA**

##### **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: człowiek jako istota społeczna, potrzeba, grupa społeczna, rodzina;
- wymienia podstawowe potrzeby człowieka;
- podaje przykłady grup społecznych, do których może należeć człowiek;
- wymienia podstawowe rodzaje grup społecznych;
- rozpoznaje role społeczne;
- wymienia podstawowe funkcje rodziny;
- wskazuje przykłady konfliktów między ludźmi;
- zna podstawowe zasady skutecznej komunikacji.

##### **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego człowiek potrzebuje kontaktu z innymi ludźmi;
- charakteryzuje podstawowe rodzaje grup społecznych;
- wyjaśnia pojęcia: więź społeczna, rola społeczna, pozycja społeczna, konformizm;
- przedstawia przykłady ról społecznych;
- wyjaśnia znaczenie norm społecznych;
- omawia podstawowe funkcje rodziny;
- wskazuje sposoby rozwiązywania konfliktów;
- rozróżnia komunikację werbalną i niewerbalną.

##### **Ocena dobra**

Uczeń:

- wyjaśnia zależności między potrzebami człowieka a jego funkcjonowaniem w grupie;
- analizuje wpływ grupy na zachowanie jednostki;
- charakteryzuje różne role społeczne;
- wyjaśnia mechanizmy wpływu społecznego;
- przedstawia pozytywne i negatywne skutki konformizmu;
- analizuje sytuacje konfliktowe i proponuje sposoby ich rozwiązania;
- wyjaśnia znaczenie tolerancji i szacunku w relacjach międzyludzkich.

## **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- analizuje różne sytuacje społeczne z punktu widzenia jednostki i grupy;
- wyjaśnia zależności pomiędzy rolami społecznymi i oczekiwaniami grupy;
- samodzielnie analizuje sytuacje konfliktowe;
- ocenia skuteczność różnych sposobów rozwiązywania konfliktów;
- uzasadnia znaczenie komunikacji i współpracy dla funkcjonowania grupy;
- posługuje się właściwą terminologią społeczną.

## **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje złożone problemy społeczne;
- interpretuje przykłady zachowań społecznych;
- formułuje własne, logicznie uzasadnione stanowisko;
- wykorzystuje informacje z różnych źródeł;
- aktywnie uczestniczy w dyskusjach i projektach dotyczących życia społecznego.

---

# **DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA**

## **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: samorząd, społeczność lokalna, gmina, powiat, województwo;
- wymienia podstawowe szczeble samorządu terytorialnego;
- rozpoznaje podstawowe organy samorządu;
- zna podstawowe prawa i obowiązki ucznia;
- podaje przykłady działań na rzecz szkoły i społeczności lokalnej.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- wyjaśnia zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego;
- wymienia zadania gminy, powiatu i województwa;
- rozróżnia organy stanowiące i wykonawcze samorządu;
- wyjaśnia znaczenie samorządności;
- wskazuje możliwości udziału młodych ludzi w życiu lokalnym;
- zna podstawowe zasady funkcjonowania samorządu uczniowskiego.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- charakteryzuje poszczególne szczeble samorządu terytorialnego;
- przyporządkowuje określone zadania właściwym jednostkom samorządu;
- wyjaśnia zasady wyborów samorządowych;
- przedstawia możliwości wpływania mieszkańców na decyzje władz lokalnych;
- analizuje problemy swojej społeczności lokalnej;
- wskazuje instytucje, do których można zwrócić się w określonych sprawach.

## **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje funkcjonowanie samorządu lokalnego;
- ocenia znaczenie aktywności obywatelskiej mieszkańców;
- analizuje lokalny problem i proponuje możliwe rozwiązania;
- wyjaśnia znaczenie konsultacji społecznych i innych form uczestnictwa obywatelskiego;
- przygotowuje projekt działania na rzecz społeczności lokalnej.

## **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie przygotowuje i prezentuje projekt dotyczący problemu lokalnego;
- wykorzystuje informacje pochodzące z oficjalnych źródeł;
- ocenia działania władz lokalnych;
- proponuje realne rozwiązania problemów społeczności lokalnej;
- aktywnie angażuje się w działania społeczne i obywatelskie.

---

# **DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE**

## **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: naród, państwo, obywatelstwo, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna;
- wymienia podstawowe symbole Rzeczypospolitej Polskiej;
- rozpoznaje polskie symbole narodowe;
- wymienia przykłady mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce;
- zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe czynniki tworzące wspólnotę narodową;
- wyjaśnia znaczenie symboli narodowych;
- odróżnia mniejszość narodową od etnicznej;
- podaje przykłady mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce;
- wyjaśnia pojęcia: patriotyzm, nacjonalizm, kosmopolityzm;
- przedstawia podstawowe sposoby nabywania obywatelstwa polskiego.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie tożsamości narodowej i obywatelskiej;
- charakteryzuje prawa mniejszości narodowych i etnicznych;
- odróżnia patriotyzm od nacjonalizmu;
- przedstawia przykłady współczesnego patriotyzmu;
- wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
- analizuje znaczenie różnorodności kulturowej.

## **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje problemy związane z tożsamością narodową;
- ocenia znaczenie tolerancji i poszanowania praw mniejszości;
- analizuje różne przejawy patriotyzmu;
- wyjaśnia zagrożenia wynikające z ksenofobii, rasizmu i dyskryminacji;
- uzasadnia znaczenie dobra wspólnego.

## **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje współczesne problemy związane z tożsamością i różnorodnością;
- prowadzi dyskusję na temat patriotyzmu i odpowiedzialności obywatelskiej;
- korzysta z różnych źródeł informacji;
- przedstawia własne, rzeczowo uzasadnione stanowisko;
- podejmuje działania promujące tolerancję i szacunek dla innych.

---

# **DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

## **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie demokracji;
- wymienia podstawowe zasady demokracji;
- zna najważniejsze zasady ustroju Polski;
- rozpoznaje podstawowe organy władzy państwowej;
- zna podstawowe funkcje Sejmu, Senatu, Prezydenta i Rady Ministrów;
- wyjaśnia pojęcie Konstytucji RP;
- zna podstawowe zasady prawa wyborczego.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- wyjaśnia zasady: suwerenności narodu, pluralizmu politycznego, trójpodziału władzy i praworządności;
- charakteryzuje władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą;
- przedstawia podstawowe kompetencje Sejmu i Senatu;
- przedstawia rolę Prezydenta RP;
- przedstawia skład i podstawowe zadania Rady Ministrów;
- wyjaśnia znaczenie Konstytucji RP;
- wymienia podstawowe zasady wyborów.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- charakteryzuje trójpodział władzy;
- wyjaśnia wzajemne relacje pomiędzy organami władzy;
- przedstawia proces powstawania ustawy w podstawowym zakresie;
- wyjaśnia znaczenie wyborów dla funkcjonowania demokracji;
- rozróżnia większościowy i proporcjonalny sposób wyłaniania przedstawicieli;
- przedstawia rolę partii politycznych;
- wyjaśnia znaczenie opozycji politycznej.

## **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- analizuje zasady funkcjonowania demokratycznego państwa;
- interpretuje podstawowe przepisy Konstytucji RP;
- analizuje proces legislacyjny;
- wyjaśnia mechanizmy kontroli i równowagi władz;
- ocenia znaczenie udziału obywateli w wyborach;
- analizuje rolę partii politycznych i organizacji obywatelskich;
- potrafi odróżnić informację od opinii w materiałach dotyczących życia politycznego.

## **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje funkcjonowanie instytucji demokratycznych;
  - interpretuje wybrane przepisy Konstytucji RP i akty prawne;
  - analizuje bieżące wydarzenia polityczne z wykorzystaniem wiarygodnych źródeł;
  - formułuje i uzasadnia własne stanowisko;
  - prowadzi debatę na temat problemów życia publicznego;
  - aktywnie uczestniczy w projektach dotyczących demokracji i społeczeństwa obywatelskiego.
- 

# **DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA**

## **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: Unia Europejska, NATO, organizacja międzynarodowa;
- zna podstawowe symbole Unii Europejskiej;
- wskazuje Polskę na mapie Europy;
- wymienia wybrane państwa europejskie;
- zna podstawowe informacje dotyczące Unii Europejskiej.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- przedstawia podstawowe cele Unii Europejskiej;
- wymienia najważniejsze instytucje UE;
- wyjaśnia znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej;
- przedstawia podstawowe cele NATO;
- wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe instytucje Unii Europejskiej;
- wyjaśnia prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej;
- przedstawia korzyści i wyzwania związane z członkostwem Polski w UE;
- charakteryzuje rolę NATO;
- przedstawia przykłady współpracy państw europejskich i organizacji międzynarodowych.

## **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- analizuje znaczenie integracji europejskiej;
- ocenia znaczenie członkostwa Polski w UE;
- analizuje wybrane problemy współczesnej Europy;
- wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej dla bezpieczeństwa;
- korzysta z map, wykresów, danych statystycznych i źródeł internetowych.

### **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje współczesne problemy Europy i świata;
  - porównuje stanowiska dotyczące wybranych problemów międzynarodowych;
  - krytycznie ocenia informacje dotyczące wydarzeń międzynarodowych;
  - przygotowuje prezentację lub projekt dotyczący Polski, Europy lub współpracy międzynarodowej;
  - przedstawia własne stanowisko i popiera je argumentami.
- 

## **DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA**

### **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie praw człowieka;
- zna podstawowe prawa i wolności człowieka;
- wyjaśnia znaczenie godności człowieka;
- zna podstawowe prawa dziecka;
- wie, czym zajmuje się Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka;
- zna podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich.

### **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- wymienia podstawowe generacje praw człowieka;
- wyjaśnia, dlaczego prawa człowieka są powszechne i niezbywalne;
- przedstawia przykłady łamania praw człowieka;
- zna podstawowe dokumenty dotyczące praw człowieka;
- wyjaśnia pojęcia: przestępstwo, wykroczenie, demoralizacja;
- zna podstawowe środki stosowane wobec nieletnich.

### **Ocena dobra**

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe prawa i wolności człowieka;
- wyjaśnia sytuacje, w których prawa człowieka mogą podlegać ograniczeniom;
- analizuje przykłady naruszania praw człowieka;
- przedstawia sposoby dochodzenia swoich praw;
- wyjaśnia podstawowe zasady odpowiedzialności nieletnich;
- wskazuje instytucje, do których można zwrócić się o pomoc.

### **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- analizuje konkretne przypadki naruszenia praw człowieka;
- interpretuje wybrane przepisy dotyczące praw człowieka;
- rozpoznaje sytuacje wymagające ochrony prawnej;
- analizuje odpowiedzialność prawną nieletnich na przykładach;
- dobiera odpowiednią instytucję pomocową do konkretnego problemu;
- uzasadnia znaczenie poszanowania praw i godności człowieka.

### **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie analizuje problemy dotyczące praw człowieka;
- interpretuje wybrane dokumenty prawne;
- ocenia konkretne przypadki naruszania praw człowieka;
- przygotowuje projekt dotyczący ochrony praw człowieka lub praw dziecka;
- przedstawia własne stanowisko i uzasadnia je argumentami.

---

## **DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI**

### **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie media;
- wymienia podstawowe rodzaje mediów;
- rozpoznaje podstawowe źródła informacji;
- odróżnia fakt od opinii;
- wyjaśnia pojęcie reklamy;
- zna podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu.

### **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe rodzaje mediów;
- wyjaśnia funkcje mediów;
- rozpoznaje podstawowe formy manipulacji;
- wyjaśnia pojęcia: fake news, dezinformacja, propaganda;
- zna zasady weryfikowania informacji;
- wyjaśnia znaczenie ochrony danych osobowych i prywatności.

### **Ocena dobra**

Uczeń:

- analizuje informacje pochodzące z różnych źródeł;
- rozpoznaje manipulację w przekazach medialnych;
- porównuje informacje dotyczące tego samego wydarzenia w różnych mediach;
- ocenia wiarygodność źródła informacji;
- rozpoznaje podstawowe techniki perswazji;
- wyjaśnia zagrożenia związane z nieodpowiedzialnym korzystaniem z internetu i mediów społecznościowych.

### **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- krytycznie analizuje przekazy medialne;
- rozpoznaje manipulację, propagandę i dezinformację;
- samodzielnie weryfikuje informacje;
- porównuje wiarygodność różnych źródeł;
- analizuje wpływ mediów na opinię publiczną;
- wyjaśnia znaczenie wolności słowa i odpowiedzialności za publikowane treści;
- tworzy własną wypowiedź opartą na zweryfikowanych informacjach.

### **Ocena celująca**

Uczeń:

- samodzielnie i krytycznie analizuje złożone przekazy medialne;
- dokonuje wieloźródłowej weryfikacji informacji;
- wskazuje mechanizmy manipulacji i dezinformacji;
- analizuje wpływ mediów na zachowania społeczne i polityczne;
- przygotowuje projekt dotyczący świadomego korzystania z informacji;
- tworzy wartościowy materiał informacyjny z wykorzystaniem wiarygodnych źródeł.

---

## **4. Wymagania ogólne na poszczególne oceny**

## Ocena celująca

Uczeń:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej;
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania społeczne, polityczne i obywatelskie;
- sprawnie wykorzystuje wiedzę w nowych sytuacjach;
- analizuje, interpretuje i ocenia informacje pochodzące z różnych źródeł;
- formułuje samodzielne, logiczne i rzeczowe argumenty;
- aktywnie uczestniczy w dyskusjach, debatach, projektach i działaniach obywatelskich;
- potrafi odnieść wiedzę z WOS do aktualnych problemów społecznych;
- posługuje się poprawną terminologią społeczną, prawną i polityczną.

## Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem;
- samodzielnie rozwiązuje problemy i interpretuje informacje;
- potrafi analizować teksty źródłowe, wykresy, mapy, dane i materiały medialne;
- prawidłowo posługuje się terminologią przedmiotową;
- potrafi uzasadniać swoje stanowisko;
- aktywnie uczestniczy w pracy indywidualnej i zespołowej.

## Ocena dobra

Uczeń:

- dobrze opanował większość wiadomości i umiejętności;
- poprawnie stosuje poznane pojęcia;
- potrafi samodzielnie rozwiązywać typowe problemy;
- interpretuje podstawowe informacje przedstawione w różnych formach;
- potrafi przedstawić i uzasadnić własne stanowisko;
- poprawnie wykonuje zadania wymagające zastosowania wiedzy.

## Ocena dostateczna

Uczeń:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności;
- rozumie najważniejsze pojęcia;
- wykonuje proste zadania z pomocą nauczyciela;
- potrafi odtworzyć podstawowe informacje;
- rozpoznaje najważniejsze instytucje, zjawiska i procesy społeczne;
- podejmuje próby samodzielnego formułowania odpowiedzi.

## Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności konieczne do dalszego kształcenia;
- zna podstawowe pojęcia i fakty;
- wykonuje proste zadania o niewielkim stopniu trudności;
- korzysta z pomocy nauczyciela;
- potrafi wskazać podstawowe instytucje, zasady i zjawiska omawiane na lekcjach;
- podejmuje próby pracy z tekstem źródłowym, mapą, wykresem lub innym materiałem.

## Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do kontynuowania nauki;
- nie rozumie podstawowych pojęć i zagadnień;
- nie potrafi wykonać nawet prostych zadań przy pomocy nauczyciela;
- nie podejmuje pracy nad uzupełnianiem braków;
- nie wykazuje minimalnych postępów mimo podejmowanych przez nauczyciela działań wspierających.

---

## 5. Umiejętności oceniane na lekcjach WOS

W szczególności ocenie podlegają:

1. **Znajomość i rozumienie pojęć** społecznych, politycznych i prawnych.
2. **Wykorzystywanie wiedzy** do wyjaśniania wydarzeń i problemów życia społecznego.
3. **Praca ze źródłem** – tekstem, mapą, wykresem, tabelą, fotografią, materiałem prawnym i medialnym.
4. **Wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji.**
5. **Ocena wiarygodności informacji.**
6. **Argumentowanie i uzasadnianie własnego stanowiska.**
7. **Umiejętność dyskusji i prowadzenia dialogu.**
8. **Rozwiązywanie problemów społecznych.**
9. **Praca indywidualna i zespołowa.**
10. **Aktywność obywatelska i społeczna.**
11. **Posługiwanie się językiem przedmiotowym.**
12. **Łączenie wiedzy z aktualnymi wydarzeniami społecznymi i publicznymi.**

---

## 6. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia

Osiągnięcia ucznia mogą być sprawdzane poprzez:

- sprawdziany i testy;
- kartkówki;

- odpowiedzi ustne;
- pracę z tekstem źródłowym;
- analizę materiałów medialnych;
- pracę z mapą, tabelą, wykresem i diagramem;
- zadania problemowe;
- ćwiczenia indywidualne i grupowe;
- prezentacje;
- debaty i dyskusje;
- referaty i krótkie wypowiedzi pisemne;
- aktywność na lekcji;
- zadania dodatkowe.

---

## 7. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia zgodnie z zaleceniami zawartymi w opinii lub orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz zgodnie z rozpoznanymi przez nauczyciela potrzebami ucznia.

Dostosowanie może obejmować w szczególności:

- wydłużenie czasu pracy;
- zmniejszenie liczby zadań przy zachowaniu kluczowych celów;
- stosowanie krótszych i bardziej jednoznacznych poleceń;
- dzielenie materiału na mniejsze partie;
- możliwość korzystania z dodatkowych pomocy dydaktycznych;
- częstsze sprawdzanie stopnia zrozumienia polecenia;
- stosowanie różnych form odpowiedzi;
- uwzględnianie indywidualnych możliwości ucznia;
- wzmacnianie mocnych stron ucznia;
- dostosowanie sposobu oceniania do zaleceń specjalistów.

---

## 8. Zasada nadrzędna

Wymagania edukacyjne służą przede wszystkim określeniu **wiadomości, umiejętności i kompetencji, które uczeń powinien osiągnąć**, a ocenianie powinno wspierać jego rozwój, samodzielność, odpowiedzialność oraz przygotowanie do świadomego uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim.